

Şehrnûş Pârsîpûr'un *Seg u Zemistân-i Bulend* (Köpek ve Uzun Kış) Romanında Feminist Söylemler

DR. ÖĞR. ÜYESİ SERPİL YILDIRIM*

Öz

1960'lı yılların ilk çeyreğinden günümüze kadar edebiyat ve edebi eleştiri alanında ciddi olarak yaygınlığını koruyan feminizm hareketinin ortaya çıkışı ataerkil toplumda kadınların değersiz görülmesinin bir sonucu idi. Edebi eserlerde kadın simalarının incelenmesi ve aynı zamanda kadın yazılarında kadınsal duyguların ve deneyimlerin gösterimi, feminist eleştirinin önemli konuları olmuştur. Feminist eleştiri, geçmiş edebiyatla ilgili eleştirel düşünceye yönelmede ve özellikle kadınlar tarafından yeni edebi eserlerin ortaya konulmasında önemli etkiler sunmuştur. Bu hareketle birlikte özellikle erkek yazarların daha hâkim olduğu İran Edebiyatı'nda kadın yazar sayısının artışı, Çağdaş İran Edebiyatı'nın en önemli değişim evrelerinden biri olmuştur. Kadınların kültür, toplum, siyaset ve edebiyat alanındaki görüşleri roman, öykü ve şiir türlerinde hayat bulmuş ve feminist edebiyatın doğuşu için gerekli zemin oluşmuştur. Feminizm hareketinden sonra kaleme alınan eserlerin devamında İran'daki feminizm düşüncesi hızla yayılmıştır. Ortaya birtakım kadın yazarlar çıkmış ve bunlar öykü, roman ve şiir kalıplarını kullanarak kendi eleştirel ve entelektüel eserlerini kaleme almışlardır. İranlı feminist kadın yazarlarından Şehrnûş Pârsîpûr da *Seg u Zemistân-i Bulend* romanında feminist söylemlere işaret etmiştir. O, romanda, İranlı kadının bireysellik ve kimlik sorununu ele almıştır. Yazarın, toplumdaki kadının konumuna yaptığı itiraz, ataerkil yapı ile mücadele, kadın duygularına ve kadın deneyimlerine yöneliş, bu romanın öne çıkan özelliklerindendir. Bu makalede önce feminizm ve feminist eleştiri kuramı hakkında bilgi verilecek daha sonra Pârsîpûr'un *Seg u Zemistân-i Bulend* romanı feminist söylemler açısından irdelenecektir. Ayrıca romanda geleneksel erkek egemen toplumun kadını ötekileştiren, ikincil konuma iten yaklaşımları ve bu yaklaşımların psikolojik ve sosyolojik nedenleri feminist eleştiri perspektifinden değerlendirilecektir.

Anahtar sözcükler: Şehrnûş Pârsîpûr, İran romanı, *Seg u Zemistân-i Bulend*, feminist eleştiri

Feminist Discourses in Shahrnush Parsipur's Novel *The Dog and the Long Winter*
(*Seg u Zemistân-i Bulend*)

Abstract

The emergence of the feminist movement, which has seriously maintained its prevalence in the field of literature and literary criticism from the first quarter of the 1960s to the present, was a result of women being devalued in a patriarchal society. Examination of female figures in literary works and also the representation of feminine emotions and experiences in women's writings have been important topics of feminist criticism. Feminist criticism has had a significant impact on turning

*Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, yldrmserpil44@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9566-7232

Gönderilme Tarihi: 1 Ocak 2025

Kabul Tarihi: 28 Ocak 2025

to critical thinking about past literature and the creation of new literary works, especially by women. With this movement, the increase in the number of female writers in Iranian literature, where male writers are more dominant, has become one of the most important phases of change in contemporary Iranian literature. Women's perspectives in culture, society, politics, and literature have taken shape in the forms of novel, short story and poetry, creating the necessary foundation for the emergence of feminist literature. With the continuation of the works written after the feminism movement, the idea of feminism in Iran spread rapidly. A number of women writers emerged and they wrote their own critical and intellectual works using the patterns of stories, novels and poetry. Shahrnush Parsipur, one of the Iranian feminist women writers, also pointed out feminist discourses in her novel *Dog and the Long Winter*. In the novel, she addressed the individuality and identity problem of the Iranian woman. The author's objection to the position of women in society, the fight against the patriarchal structure and the focus on women's emotions and women's experiences are among the prominent features of this novel. In this article, first, information will be given about feminism and feminist criticism theory, and then Parsipur's novel *Dog and the Long Winter* will be examined in terms of feminist discourses. Also in the novel, the approaches of the traditional male-dominated society that marginalize women and push them to a secondary position and the psychological and sociological reasons for these approaches will be evaluated from the perspective of feminist criticism.

Keywords: Shahrnush Parsipur, Iranian novel, *Dog and the Long Winter*, feminist criticism

GİRİŞ

Feminizm, cinslerin eşitliği kuramına dayanan kadınlara eşit haklar isteyen temelde kadın ile erkek arasındaki iktidar ilişkisini değiştirmeyi hedefleyen bir siyasal akımdır. Bu akım, insanlığın yarısını oluşturan bir demografik grubun ve uygarlık tarihi boyunca hep ikincil konumda yaşamak zorunda bırakılan bir cinsin (kadınların) bu durumundan kurtuluş hareketinin öğretisidir (Arat, 2017, s. 29). Notz'a (2018, s. 13) göre ise feminizm denince; kadınların kurtuluş, özgürlük, eşitlik çabası ve de kadın haklarının savunulmasında öncü olmak için verdikleri mücadele anlaşılmaktadır. Temel endişesi kadın özgürlüğüne dayanan feminizm, erkek ve kadının varoluşlarını gerçekleştirirken cinsiyet ayrımının temel olduğu ilişkinin çıkmazlarını araştırır. Feminizm, kadının ataerkil sistemde kendisine dayatılan rolleri reddetmesi ve ikinci cinsiyet basmakalıbından sıyrılması için mücadele eder (Polat, 2017, s. 1508).

1960'lı yılların sonunda ABD ve Avrupa'da ortaya çıkan Kadın Hareketi, edebi eleştiri alanında önemli bir yer edinmiştir. Elbette bu Kadın Hareketi'ni etkileyen düşünür Simone de Beauvoir olmuştur. O, kadınlık durumunu incelediği *İkinci Cins* kitabı ile yalnız 60'ların Amerikan kadın hareketini değil, aynı zamanda on yıl sonraki Yeni Avrupa kadın hareketini de derinden etkilemiştir. Yazara göre, kadın, dünyanın bütünüyle erkek dünyası olduğunu kabul etmektedir. Çünkü kadının kaderi söz dinlemek ve saygı duymaktır. Kuvvet kavramı kadının psikolojisini tarih boyunca etkilemiştir. Başka bir ifade ile kadına, erkek yetkesini kabul etmesi gerektiği öğretildiği için kendi hesabına eleştirmekten, inceleyip yargılamaktan vazgeçmiştir (Beauvoir, 1993, s. 8,10).

Küresel kadın hareketi olarak ortaya çıkan feminizm, kadınların sosyal statüsünün tanımlanması noktasında; ekonomik, politik ya da dini konularda olduğu gibi farklı bakış açılarıyla ele alınabilir. Dünya edebiyatında şair ve yazarların ilgi alanlarından biri olan feminizm modern Fars Edebiyatı'nda da ilgi konusu olmuştur. Bu konu özellikle modern kadın yazarlar arasında kendine önemli bir yer edinmiştir. Çünkü kadın yazarlar kendi toplumsal ve kültürel sorunlarını ve kaygılarını daha etkili ve gerçekçi bir şekilde ortaya koyabilirler.

Fars Edebiyatı'nda feminizm kelimesinin “zen-gerâyi”, “zen-bâverî”, “zen-nigerî” ve “zen-âzâdhâhî” gibi muadil kullanımlarını (Şîrhânî ve Melekî, 1393, s. 880) görmek mümkündür.

Feminizmin temel ve ortak varsayımı, erkeklerin kadınlara farklı şekillerde hükmettiğidir. Erkeklerden aşağı görüldükleri için kadınların erkeklere tabi olmaya zorlanmaları, birçok eşitsizliği ve zulmü beraberinde getirmiştir. Hızlı toplumsal değişimler, Avrupa devrimleri, kadınlara reva görülen zulüm ve baskılar, kadınların erkekler karşısında bağımsızlıklarını kazanmaları ve doğal haklarını almaları için feminizm adıyla bir hareketin gerçekleşmesine sebep oldu. Feminist görüşler; kültür, toplum ve siyasette olduğu gibi edebiyat alanında da kendine yer buldu ve böylece feminist edebiyatın ortaya çıkmasına zemin hazırladı (Rûzbih ve Talibî, 1389, s. 90).

1. FEMİNİST ELEŞTİRİ

Feminizmin bir edebiyat kuramı olarak ortaya çıkışı ise 1960'larda Amerika, İngiltere ve Fransa'da sosyal ve siyasal bir mücadele sonucunda yeniden filizlenen feminist hareketin yazın alanına da kaydırılmasıyla olmuştur (Moran, 2018, s. 249). Feminist edebiyat eleştirisi, ataerkilliğe edebiyat eleştirisi yoluyla saldırıp erkeğin, yazındaki kadın tasvirini sorgular, erkeklerin kadınlar üzerinde kurduğu hâkimiyetin rolünü ve baskısını ortadan kaldırmayı amaçlar (Polat, 2017, s. 1511). Genel olarak feminizmin çabası, toplumun baskıcı yapılarından kurtulmak için kadınların bilinçlendirilmesine dayanır.

Feminist eleştiri yazında erkek üstünlüğünün neden norm hâline dönüştürüldüğünü sorgular. Ancak sorgularken erkekler gibi kadını nesneleştirmeden, onu özne olarak kabul eder. Literatürde erkekleri yücelten önyargıları araştırır ve bütün yapıtları feminist yaklaşımlarla yeniden inceler (Polat, 2017, s. 1511). Genel olarak feminist eleştiri, bir eser üzerindeki baskın kültür ve ideolojinin kadın odaklı bakış açısıyla değerlendirilmesini amaçlar.

Feminist eleştiri yöntemiyle kültür ve edebiyat incelemelerinin birçok faydası vardır. Bir taraftan erkeklere ve toplumun erkek egemen kültürüne yaptıkları yanlış kadın tasvirini yeniden gözden geçirerek daha doğru ve gerçekçi kadın tasviri sunmalarına imkân sağlar. Diğer taraftan da kadınlara kendilerini keşfederek, kendi gerçeklikten uzak tasvirlerinden sıyrılıp kendilerini en doğru sıfatlarla resmetmelerine olanak sağlar.

Feminizmin küreselleşmesiyle birlikte İran'da da meşrutiyet sonrası Fars şiirinde Nima Yuşic hareketinin başlaması ve Fars şiirinde eleştirel düşüncenin olgunlaşmasıyla eşzamanlı olarak İran Edebiyat sahasında hâkim olan geleneksel kıstaslar değişmiş olup yeni bir sürece girmiştir. 1906 yılında gerçekleşen bu Meşrutiyet Hareketi, İran tarihinde toplumsal, siyasal ve özellikle kültürel alanda birçok değişime etki eden önemli bir olaydır. İranlıların aynı zamanda uyanma devri olan Meşrutiyet Dönemi'nde her kesimden bir araya gelen halk kitlelerinin oluşturdukları siyasi

mücadele giderek büyümüş ve bu mücadele şiir, edebiyat, vaaz ve musiki gibi unsurlar ile desteklenmiştir (Işık Bağrıaçık, 2020, s. 116). Edebiyat alanında kadın yazarların dilinde ve zihninde birtakım değişiklikler meydana gelmiş, kadın ve kadınsal sorunlar merkezde ilgi odağı olmuştur. İran’da kadın yazarlığı hareketini başlatan ilk kişi, *Sevûşûn* adlı romanıyla Sîmîn Danişver idi. Yazar, söz konusu bu eserinde İkinci Dünya Savaşı yıllarında İngilizlerin, Şiraz’ı işgal etmesinin ardından yaşanan siyasal, kültürel ve toplumsal olayları konu edinmiştir. Kadını bütün yönleriyle tanımlayan yazar, çoğu eserinde ataerkil bakış açılarını, kadına uygulanan zulmü ve erkeğin değişiklik arayışını sert bir dille eleştirmiştir (Khonakdar Tarsi, 2018, s. 135).

Danişver’den sonra Pârsîpûr¹ da bu dönemde birçok feminen eserler kaleme almıştır. Bu eserlerden en önemlisi de incelememize konu olan *Seg u Zemistân-i Bulend* (Köpek ve Uzun Kış) adlı romandır. Söz konusu roman Şehrînûş Pârsîpûr’un ikili bir yapıya sahip ilk romanıdır. Bir yandan, belirli bir tarihsel zaman, mekân ve atmosfere sahip olması, bir kuşağın gelişimi ve dönüşümüne değinmesi, kuşaklar arasındaki çatışma ve bu çatışmanın hikâyedeki iki kuşağın siyasi tutumlarında tezahür etmesi, siyasetin bir aile üzerindeki etkisi, siyasi tartışmalar, kahramanın hapse düşmesi ve hapis sonrası kişiliğinin değişimi ve hikâyenin geçtiği dönemde hâkim olan boğucu atmosferin imgesi, bu romanın siyasi bir roman olarak kabul edilebileceğini göstermektedir. Ama diğer yandan, yazarın kadının bireyselliğine ve kimliğine ilişkin bakış açısı ve hikâyenin kadın kahramanının fiziksel ve ruhsal dönüşümü göz önüne alındığında, bu romanın aynı zamanda feminist bir roman olduğu da söylenebilir.

Shahrnush Pârsîpûr

2. ROMANIN ÖZETİ

Seg u Zemistân-i Bulend (Köpek ve Uzun Kış) romanı, sahte refah yıllarındaki petrol geliri artışının toplumun üst ve orta sınıfları arasında toprağın nabzını yükselttiği 1350 hş./1970 onluğunun başlangıç yıllarındaki tüketim kurbanı bir çevreyi konu alır. Hikâyenin kahramanı Hüseyin, belirli siyasi görüşlere sahip olup iktidarla mücadele ettiği için hapse atılır ve roman

¹ 1324 hş./1942 yılında Tahran’da dünyaya gelen Pârsîpûr, Tahran Üniversitesi sosyoloji bölümünden mezun olmuştur. On sekiz yaşından itibaren öykü yazmaya başlayan yazar 1355 hş./1977 yılında ilk romanı *Seg u Zemistân-i Bulend*’i yayımladı. *Tuba ve Me’nâ-yi Şeb*, *Zenân Bedun-i Merdân*, *Akl-i Abî*, *Asye der Miyan-i do Donya*, *Merdân der Beraber-i Zenân* yazarın diğer romanlarıdır. Bu eserlerinde kadınlar eserin merkezinde yer alır. Pârsîpûr, toplumdaki kadınların durumuna isyan ederek toplumun batıl ve asılsız inançlarına meydan okur. Erkekler tarafından kurulan ataerkil sistemi protest ve gelenek karşıtı bir dille eleştirir. Öyküleri, hassas ve duyarlı bir kadının dilinden dökülen itiraz ve isyanın sembolüdür (Horâsânî ve Fehrîslâm, 1395, s. 16).

boyunca siyasi tartışmalar devam eder. Romanın ilk bölümünde, “hapishane” ve “işkence” gibi kelimelerin kullanım sıklığı oldukça fazladır. Bu yönüyle, dönemin birçok siyasi romanı gibi, roman kahramanın kaçınılmaz sonu ölümdür.

Seg u Zemistân-i Bulend (Köpek ve Uzun Kış) romanında toplumun kanayan yarası olan kadına yönelik aile içi şiddet konusu ele alındığı için onu toplumsal bir yapıt olarak kabul edebiliriz. Zira Mîr Âbidînî, bu eserin toplumsal bir yönelimi olduğu kanısında olup şöyle der:

Bu romanda şaşkınlığa düşmüş aydınlar, güçsüz ve yaralı bir ruhla cinnete sürüklenirler. Kadınlar mutsuzdurlar. Gençlik ve arzular yitirilmiştir. Mutlulukla iç içe aşk yoktur. Hüseyin, bilinçten mistik bir umutsuzluğa varır. Hurî'nin geçirdiği değişim de meseleleri daha somut olarak tanımak yönünde değil, şaşkınlık ve toplum dışılık yolundadır. Hurî, modernist romanın bariz kahramanıdır (2002, s. 259).

Romanın anakahramanı Hurî, birinci bölümde daha çok seyirci görünümündedir. Olayların derinliğini daha iyi görebilmek ve ilişkilerin kofluğunu mizah ve alayla sergilemek için herkesten uzaklaşır. Hurî, bir tanık gibi kendi ailesinin mahalle halkının yaşayışına bakan ve kendinin insanlık dışı koşullardaki ruhsal kararsızlıklarını anlatan genç bir kızdır. Egemen ataerkilliğin göstergesi olarak acımasız ve kaba bir görünüme sahip bir babası, eski geleneklerin kısılcasında can çekişen, hakir ve iradesiz bir varlık olarak betimlenen annesi, davranış ve düşünce yönüyle tıpkı annesinin kopyası olan bir ablası vardır. Abisi Hüseyin, siyasi görüşlerinden dolayı yıllarca hapis yattıktan sonra eve döner fakat zamanla mutluluğunu yitirir ve sonunda korkunç bir şekilde ölür. Romanda dikkat çeken şey, bu olayın akışında Hurî'nin kişiliğinin giderek değişmesidir. Sonraki bölümlerde mutsuz aşklarını ve kuruntularını anlatır. Hurî, Hüseyin'in ölümüyle birlikte gezgin bir gölge gibi onun dünyasını anlamak için kâbuslarının peşine düşer ve zamanla delirmeye başlar. Hurî, korkak ve geleneksel bir kızıdan aşk peşinde koşan, Hüseyin'in bir arkadaşından hamile kalarak tabuları yıkan bir kadına dönüşür. Bu kadın, babasından gördüğü fiziksel şiddet sonucunda çocuğunu düşürür ve giderek daha fazla deliliğin, ruhsal ve fiziksel yıkımın uçurumuna sürüklenir. “İstirap verici bir dünyada hastamsılığı seçer ve içsel bir göçe yönelir” (Mîr Âbidînî, 2002, s. 259).

Geçmiş kuşağın hurafelerini ve geleneksel tabularını kabul etmeyen Hüseyin ile Hurî, yeni kuşaktan çıkmıştır. Hurî ve Hüseyin, değişim ve dönüşüm peşinde olan bir nesli temsil etmektedir. Diğer karakterler ise –ister eğitilmiş ister halktan olsun– bu iki figüre karşı cephe almış durumdadırlar. Değişim isteyen nesil, her zaman mevcut güç ve düzeni eleştirme peşindedir. Ancak gelenekçi nesil, bu mücadelelerin ve hareketlerin nedenlerini tam olarak kavrayamaz. Gerici siyasi görüşüyle büyük amcası, acımasız ve kaba görünümüyle babası, iradesiz ve değersiz varlığıyla annesi geçmiş kuşağı temsil etmektedir. Dolayısıyla, sözü edilen bu romanda nesil ve kültür çatışmasını, geçiş krizini ve toplumsal uyumsuzluğu görmek mümkündür.

3. ROMANDAKİ FEMİNİST SÖYLEMLER

Pârsîpûr, eserlerinde kadın-erkek ilişkilerini ele alır ve eserlerinin arka planında sosyal ve dinî geleneklerden kaynaklı ataerkil düzeni protesto eder. Pârsîpûr'un kadın sorunlarını ifade etme eğilimi, geleneklere ve toplumsal kurallara karşı güçlü isyanı insanların özellikle kadınların yaşam biçiminde değişim ve dönüşüm yaratmak için toplumun her iki cinsiyete eşit bakma çağrısı her eserinde açıkça görülmektedir. Hikâye ve romanları, duyarlı ve bilinçli bir kadının kaleminden

dökülen protest edebiyatın bir göstergesi niteliğinde olan bu yazarın *Seg u Zemistân-i Bulend* (Köpek ve Uzun Kış) romanındaki Hurî karakteri, ataerkil toplum tarafından tarifi yapılan gelenekçi yapının her türlü ilişki ve davranış biçimine karşıdır:

- Buraya dönünce hepinizin neden değiştiğini anlamıyorum?
- Canım kardeşim, burası gelenekçi bir toplum.
- Doğru, haklısın gelenekçi. Ama siz gidince gelenekleri unutuyorsunuz, tekrar buraya dönünce aklınıza gelenek düşüyor. Bir şeylerin değişebileceğini neden anlamıyorsunuz? Eğer tarifleri değiştirmez ve değişimi kabul etmezseniz olacaklar bir balyoz gibi başınıza inecek ve her şeyi yok edecek (Pârsîpûr, 1369, s. 246).

Bir şey olmaktan yorulan Hurî, değişim arayışındadır ve geleneksel toplum yapısının ilişkilerinden kaçmaktadır. Hurî, kadını sadece erkeklerin cinsel ihtiyaçlarını gideren bir araç gibi gören toplumu her fırsatta eleştirmekte ve kendisine cinsiyet rolünü yükleyen erkek egemen toplumun inanç ve normlarına karşı çıkmaktadır. İçinde bulunduğu mevcut şartlara isyan eden ve kendi kaderini kendi tayin etmek isteyen Hurî'nin şu ifadeleri onun değişim arayışında olduğunu göstermektedir:

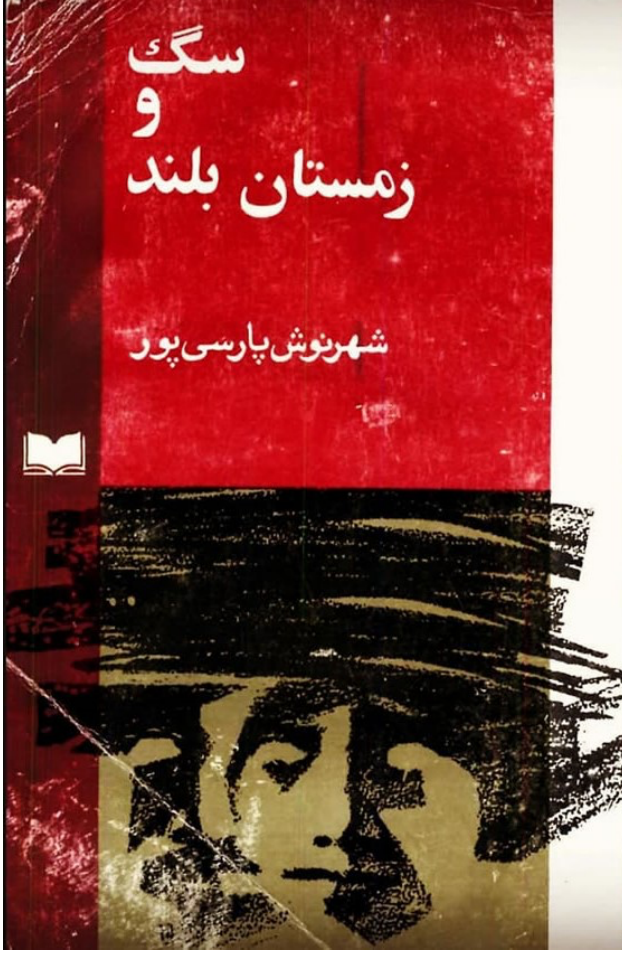
Sürekli kocanın beklediği obje olmaktan yoruldum. İnsan olmak istiyorum. Neden insan olmamam gerektiğini bilmiyorum... Erkeler tarafından yapılan bu tarifi baskısından kurtulmalıyım. Ben, ben onursuz ve gurursuz olmak istiyorum. İffet ve masumiyet dayatmasından bıktım. Sanki sürüdeki koyun gibi elimi ayağımı bağlamışlar. Rezil rüsva olmak istiyorum (Pârsîpûr, 1369, s. 246-47).

Pârsîpûr, *Seg u Zemistân-i Bulend* (Köpek ve Uzun Kış) romanında, erkek egemen yapının ürünü olan tabu ve normları yıkıp tüm çıplaklığı ile eserlerine yeni bir muhteva katma düşüncesindedir (Khonakdar Tarsi, 2018, s. 141). Örnek olarak romanın bir bölümünde şöyle ifade eder: “Hamamda vücuduma baktım. O ana kadar vücuduma hiç bu kadar dikkatli bakmamıştım. Göğüslerim daha küçük ve tam olgunlaşmamış. Vücudum narin ve ayak bileklerim çelimsiz...” (Pârsîpûr, 1369, s. 178).

Hurî, ısrar ve dirençle teslimiyetçi toplumun ve toplumsal ilişkilerin değişeceğine inanmaktadır (Bârânî, 1395, s. 21). “Bazı şeylerin değiştiğini neden kabul etmiyorsun? (Pârsîpûr, 1369, s. 246).

Romanda açıkça görülen şey, yazarın o dönemin toplumunda kadının teşkil ettiği mevcut konuma yönelttiği itiraz ve isyan duygusudur. Bu itiraz, hikâye kahramanlarının konuşmalarına ve romandaki olaylara serpiştirilmiş olup, isyan duygusunun bariz örneğini de hikâyenin anlatıcısı Hurî'nin konuşmalarında, davranışlarında ve eylemlerinde görmek mümkündür. Hurî, Avrupa'da yaşayan büyük abisi Ali ile yaptığı bir konuşmada ataerkil toplumun, kadını erkeğin zevk aracı olarak görmesine açıkça isyan etmektedir: “Bir şey olma sorunumu halledemediğim sürece hiçbir şey yapamam. Ben insan değilim, bir objeyim Ali, cinsel bir objeyim. Bu bana acı veriyor” (Pârsîpûr, 1369, s. 246).

Pârsîpûr, kadının bir meta ve cinsel obje gibi görülmesini onun geri planda tutulmak istenmesinin temel sebebi olarak görür. O, kadınları yılgınlığa ve vesveseye iten şeyin de bizzat bu yaklaşımın olduğuna inanır.

Seg u Zemistân-i Bulend (Köpek ve Uzun Kış) romanında kaderin sillesini yiyen tüm kadınlar mutsuzdurlar. Sanki erkeklerin kölesi gibi bir davranış sergilerler. İtaatkâr, söz dinleyen ve erkek egemen yapının baskısı altında itaatini kamçıl原因 içsel korkuyla yaşarlar. “Doğduğu andan itibaren kız çocuklarına biçilen kadınlık, eşlik, annelik ve gelinlik gibi roller ile onlara ne yapmaları ya da ne yapmamaları gerektiği öğretilen toplumsal baskılar erkekler lehine bir durum yaratmıştır” (Erdal, 2017, s. 159). Hemen hemen her kültürde kız ve erkek çocuklarına erken yaşlardan itibaren farklı davranılmaktadır. Sosyalleşme süreci boyunca kız çocuklarının uysal, yumuşak ve özverili; erkek çocuklarının ise yarışmacı, atak ve girişken olma davranışları pekiştirilmektedir. Bu iletiler yoluyla çocukların geleneksel cinsiyet rollerine uygun davranmaları teşvik edilmektedir (Kuzgun ve Sevim, 2004, s. 16). Çocukluk çağından itibaren öğretilen bu

geleneksel cinsiyet rolleri, ataerkil toplumda kadınların duygusal, itaatkâr ve pasif görülmesine sebep olmuştur. Bu durum evlilik ve babanın reis olduğu evin kararları konusunda özgür olamayan ve bir karar alma yetkisi bulunmayan kadını mutlak itaate zorlamıştır. Romanda Rebâb, bir hanımın evinde çalışan basiretsiz ve zavallı bir hizmetçidir. Hanımın eşi ve oğullarının oynaşma aracı olmuş birisidir. Serheng-i Kazvînî'nin eşi, kocasının başka kadınlarla olan hovardalıklarını bilmesine rağmen susmak zorunda kalan bir kadındır. Komşu kızları olan Mehrî ve Fehime'nin durumu da aynı şekildedir. Mehrî, toplum baskısıyla aşkından vazgeçip istemediği halde görücü usulü bir evlilik yapmıştır. Fehime de Hüseyin'e duyduğu aşkın hasretiyle yanar ancak bu aşkıdan kimseye söz etmez. Zira onun hissettiği duygular kimsenin umurunda değildir. Annesi ondan kurtulmak için sürekli onu kocaya verme düşüncesindedir. Romandaki mazlum kadınların en dikkat çekeni Hurî'nin annesi Hanımcan'dır. O, eski kalıplaşmış geleneklerin pençesinde can çekişen bir kadındır ve Ağacan'ın mutlak hâkimiyetine sorgusuz sualsiz itaat etmesi onu değersiz ve iradesiz bir varlığa dönüştürmüştür. O kadar ki kendi evlatlarına karşı annelik sevgisini ve şefkatini yitirmiştir. Babasının gazabına uğrayan Hüseyin'in, babası tarafından evden kovulup onunla konuşmanın yasaklandığı sahnede Hanımcan'ın en küçük fikir belirtme ya da olaya müdahale etme hakkı yoktur. Bütün bu süre zarfında birkaç defa kocası Ağacan'a yalvararak bakmak dışında sessiz kalır.

Frieden, kadının asıl konumunun kocasının eşi ve çocuklarının annesi olduğu geleneksel görüşüne karşı çıkar. Zira bu geleneksel yaklaşımı, kadının bağımsızlığı açısından sakıncalı bulur (Güriz, 2011, s. 37). Bu geleneksel görüşün benimsendiği *Seg u Zemistân-i Bulend* (Köpek ve Uzun Kış)

romanında da bağımsız olamayan, düşüncesini özgürce söyleyemeyen kadın, anne ve eş konumunun dışına çıkamadığı için kocasının kopyası olup onun davranışlarını taklit etmeye başlar. Bu husus, romanda Hanımcan'ın davranışında da izlenir:

“Hüseyin'i aldıkları zaman Hanımcan, Ağacan'ın kopyası olmuştu. Ağacan geceleri radyonun kenarında küçük bir halka şeklini alıp dikkatle haberleri dinliyordu. Sonra ihtiyatla gazetenin sayfalarını çeviriyordu.... Ağacan gazete okumayı ve radyo dinlemeyi bıraktıktan sonra Hanımcan onu hiç görmemiş gibi gazetenin yanından geçip gidiyordu” (Pârsîpûr, 1369, s. 157-158).

Seg u Zemistân-i Bulend (Köpek ve Uzun Kış) romanının sonlarına doğru Hurî'nin kişiliğinin giderek değiştiğine tanık oluruz. Yaşamının anlamını ve kim olduğunu sorgulamaya başlayan Hurî, kimliksizlik duygusuna kapılmıştır: “Ben yalnız değilim, sadece kimliğim yok. Kimliğim nereye gitmiş?” (Pârsîpûr, 1369, s. 287). Hurî, yaşadığı kimlik buhranından dolayı kendisini belirsiz bir yolda hissetmekte ve yaşamının da sonsuz bir labirent olduğunu düşünmektedir: “Koridorun sonu yokmuş gibi görünüyordu. Yolumuzun belli bir rotası yoktu, bazen baş aşağı gidiyorduk bazen yukarı çıkıyor defalarca da farklı sapak ve çıkmazlarda kıvranıp duruyorduk. Böylece ne kadar gitsek de labirentin sonu görünmüyordu” (Pârsîpûr, 1369, s. 336).

Yaşamının anlamını ve sahip olduğu kimliği araştırmaya başlayan Hurî için “kimlik sorunu, zamanla hayati bir nitelik taşır” (Bilgin, 2007, s. 88).

Pârsîpûr, eserinde evliliğin monotonluğa ve uyuşukluğa sebep olduğuna dikkat çeker. Hurî, evlilikten kaçmaktadır. Zira böyle bir durumda kız kardeşi Bedri gibi evde oturup yemek, temizlik gibi rutin ev işleri yapmak zorunda kalacağını düşünür: “Ne zaman evlenmeyi düşünsem Bedri gözümün önüne geliyordu. Eğer ben de evlenseydim kesinlikle onunla aynı kaderi paylaşacaktım” (Pârsîpûr, 1369, s. 189). Zira evin büyük kızı Bedri, tıpkı annesi Hanımcan gibidir. Yani Hanımcan'ın ikinci kopyasıdır. Tekdüze bir hayatın kurbanıdır. Bedri ailenin onayı ile görücü usulü bir evlilik yapar ve âşık olmadığı kocasının evine yerleşir. Bütün hoşnutsuzluklara rağmen bu duruma hiçbir şekilde itiraz etmez:

Üç yıl önce teyzemin oğlu onu istemeye geldi, teşrifata gerek kalmadan hemen düğün yapıldı. Çünkü bu bir akraba evliliği idi... Bedri'nin evine gittiğim zamanlarda hiç mutlu değildim. Bedri sabah erkenden kalkıyor, evi süpürüp siliyor ve yemek pişiriyordu. Kocası Rıza eve geliyor, yemeğini yiyip yatağına gidiyor ve saat dörde kadar uyuyordu. Sonra kalkıp çay içiyor ve evden çıkıyordu. Gece oluncaya kadar Bedri bir odadan diğer odaya geçip toz alıyordu. Güneşlenmek için biraz avluda oturuyordu. Gece Rıza eve dönünce genellikle yarım şişe rakının içildiği masada ona eşlik ediyordu. Yazları bahçede, kışları odada oturup rakı içiyordu. Bedri ona içki tepsisi ve meze hazırlıyordu. Hayatları bu şekilde idi (Pârsîpûr, 1369, s. 189).

Evlilik ve babanın reis olduğu evin kararlarına boyun eğme konusu, ataerkil toplumda kadının özgür olamayışındandır. Bu durum, ataerkil toplumda kadının cinsiyet kimliği sebebiyle duygusal, itaatkâr ve pasif görülmesinden kaynaklanır ve bu yüzden de ona hiçbir işte karar alma yetkisi verilmez. Buna karşılık erkek; aktif, egemen, cesur ve akıllı sıfatlarıyla tarif edilir. Beauvoir, tüm bunların erkek egemen kültürün ürünü olduğunu ve hiç kimsenin kadın olarak doğmadığını aksine kadına dönüştüğünü söyler. Bu varlığı (kadın) yaratanın geleneksel kültür ve toplumun

olduğunu ve kadınların “bir şey olma ısrarından” vazgeçtikleri durumda ataerkil toplum düzenini yıkabileceklerini ifade eder (Sadıkî Şehper, 1392, s. 83).

Beauvoir (2010), kadınların hem kadın oldukları hem de kız çocuk doğurdukları için kendilerini sürekli suçlu hissettiklerini, kızları aracılığıyla kendilerine duydukları acıma duygusunun daha da arttığını ifade eder. Yazara göre, anne, bir kadın doğurmuş olmanın utancı ve sinirliliği içinde benzeri saydığı kızını “sen de kadın olacaksın” bedduasıyla yüce bir yaratık hâline getirerek kendi aşağılığını ödünlemek ister ya da, kendi eksikliğinin cezasını ona fatura etme isteği duyar.

Romanda Efhemî Hanım, gelenekçi ve toplumsal normlara körü körüne bağlı bir kadındır. Kız evlat doğurduğu için suçluluk duyar ve bu yüzden de sürekli sitem eder. Efhemî Hanım, büyük kızı Fehime ile Hüseyin’in evlenmesi durumunda kız evlat doğurmanın verdiği suçluluk duygusunun bir nebze azalacağı düşüncesiyle Fehime’yi Hüseyin’in gözüne girdirmek için canla başla çalışır. O, dört oğlu olan Bedru’s-sâdât’ı kıskanır. Zira kendisinin dört kızı vardır ve dünyaya bir erkek getirememiştir. Bu durum, Efhemî Hanım’ın kendisini ezik hissetmesine sebep olur:

Efhemî Hanım, kendisinin kırk kilitle kilitlendiğine ve böylece rahminden erkek dölünün geçmediğine inanıyordu. Bedru’s-sâdât’tan hoşlanmıyordu. Onun dört oğlu vardı. Efhemî Hanım şöyle diyordu: “Maşallah, maşallah, rahim değil sanki makineli tüfek, hepsini erkek fırlatmış... Görüyorsun Hanımcan, yarın felç kalsa dört deste gülü (oğlu) var. Bunlar etrafını sarar, kuşatırlar. Peki zavallı ben... (Pârsîpûr, 1369, s. 39).

Ataerkil toplumda kadının “öteki ya da ikinci cins” telakki edilme düşüncesi feministler tarafından şiddetle eleştirilmiştir. Feministler, cinsiyet kimliğini ataerkil toplum ve kültürün belirlediğini dolayısıyla da değişebilir olduğunu düşünürler (Sadıkî Şehper, 1392, s. 84). Moran (2018), feministlerin “kadınlık” olgusunu Sartre-vari bir şekilde varoluşçu bir yaklaşımla ele aldıklarını ve bu olguyu biyolojik olarak sahip olunan bir özellik gibi değerlendirmediklerini ifade eder. Onlara göre “kadınlık”ın daha sonra kültürlenme ve bilinçlenme ile kazanıldığını belirtir.

Evinin dört duvarıyla yetinen kadının namuslu kadın olduğu algısı, kadınları iffetli ve melek huylu ya da fahişe ve cazgır diye iki gruba ayıran ataerkil ve köhne geleneğin inanç ve tabularındandır. Feministler tarafından şiddetle eleştirilen bu inanç ve düşünce tarzı, özgürlük ve zevk düşkünlüğünü erkelere özgü kabul eder ve kadınları sadece erkekleri mutlu eden cinsel bir obje ya da onların neslinin devamı olarak görür. Bu konuda Schopenhauer (2017) kadına karşı karamsarlığını o kadar ileri bir boyuta taşır ki kadınların esasen bütünüyle insan soyunun sürdürülmesi için var olduklarını ve kaderlerinin burada sona erdiğini söyler Pârsîpûr’un *Seg u Zemistân-i Bulend* (Köpek ve Uzun Kış) romanındaki erkek kahramanlar da baskın ataerkil kültürün ürünü olan bu anlayışı benimserler:

Siyâvuş Han mutaassıptı ve bu yüzden de evlenmemiştir. Ona göre, bütün kızlar akılsız ve iffetsizdiler. Eline erkek eli değmemiş, yüzüne güneş bile vurmamış bir kız arıyordu. Ama kendisinin de çapkın ve kötü bir kumarbaz olduğu etrafta konuşuluyordu. Ve hatta oynadığı büyük kumarlar, aile toplantılarının ana konularından biriydi...

Mehrî’nin kocası dürüst bir koca idi. İyi bir işi vardı, iyi bir evi vardı. Mehrî iffetli olduğu için onunla dürüst ve iyi bir adam evlenmişti... (Pârsîpûr, 1369, s. 194-195).

Beauvoir (1993) kadınların hiçbir zaman kendilerine ait bir toplum kuramadıklarını, erkeklerin yönettiği bir topluluğa karışarak burada, ikinci derecede bir konumları olduğunu ifade etmektedir. Ona göre kadınların ikincilleştirilmesinin nedeni öz var olumlarından değil, soyun erkekler tarafından belirlenir temelli erkeğin üstünlüğü fikrinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla erkek egemen yapı içinde verili “bağımlı ve nesne” pozisyonunu atlayarak kendilerini özne olarak var edebilmenin ön şartı kendilerine biçilen rolleri reddetmektir.

Gelenekçi ve ataerkil toplumda söz konusu edilen sorunlardan biri de o toplumun aşk ilişkisine bakış tarzıdır. İran’daki gelenekçi bir toplumunun ele alındığı *Seg u Zemistân-i Bulend* (Köpek ve Uzun Kış) romanının başkahramanı Hurî’nin aşk sermayesi sadece korku ve perişanlıktır. Hurî, toplumun kadına karşı karamsar yaklaşımı ve kötü davranışından dolayı duygusal sorunlarını ifşa etmekten korkar, bir başınayken bile duygusal ilişkilerini düşünmekten imtina eder. Aslında kadınların iffetli, saygıdeğer ve duygusallıktan uzak olmalarını isteyen ve onları buna zorlayan şey, toplumdaki erkek egemen yapıdır. Bu yapı kadının özgürce aşk yaşamasını rezillik ve onursuzluk olarak görür:

Benim artık güzel düşüncelerim yoktu. Sürekli zihnimde Ferîborz’un çıplak vücudunu canlandırıyordum. Bahçeden, çam ağacından ve duvarlardan utanıyordum. Bazen Ferîborz’un görüntüsünü çatının üzerinde görüyordum ve kalbim hızla çarpıyordu. En uçtaki odaya sığınyordum. Onu görmek istiyordum fakat bir his beni ondan uzaklaştırıyordu. Aramızda derin bir uçurum oluşmuş ve bu uçurum günden güne daha da genişleyip derinleşiyordu... Kulaklarım ve yüzüm kızarmıştı. Beynimin içinde birtakım sesler duyuyordum. Şaşkın ve suskun, odanın ortasında durmuştum... Eğer bunu Hanımcan’a söyleyebilseydim ne olurdu? (Pârsîpûr, 1369, s. 178-180).

Hurî, aşk duygularını açıkça dile getiremez, hatta bu konuda kimseyle konuşamaz. Ya mecburen onları bastırarak ya da herkesten saklayacaktır. Mehrî ile Hüseyin de benzer sorunla mücadele ederler. Mehrî, Hüseyin’e âşıktır ancak yaşadıkları toplum, kadın ile erkek arasındaki duygusal ilişkiye iyi gözle bakmadığı için Hüseyin’e olan arzusunu ve aşk duygusunu itiraf etmekten korkar. O, ısrarla Hurî’den kendisi ve aşkları hakkında hiç kimseye tek bir söz söylememesi konusunda Hüseyin’i tembihlemesini ister, aksi takdirde hayatının ve geleceğinin tehlikeye düşeceğini söyler:

Biliyor musun Hurî, bazen böyle aptallıklar yapıyor insan, ama işte kız çocuğu olunca işler değişiyor. Herkes erkeği düşünüyor. Onunla henüz bir şey yaşamadık. Bazen birbirimizi görüyorduk ama sadece konuşuyorduk...

Tamam, önemli bir şey değil, ama insanlar bu durumu önemsiyorlar. Şimdi hiçbir şey olmadığına ve asla da olamayacağına onları nasıl inandırabilirsin ki? (Pârsîpûr, 1369, s. 186).

Erkelerin çirkin ve kaba yüzlerine işaret edilmesi, romanının başından itibaren açıkça görülmektedir. Despot toplumun sillesini yiyen Hüseyin dışında romandaki diğer erkekler; kaba, düşüncesiz ve zorba olarak resmedilir. Bu despotluk onların duygusal ilişkilerini bile etkisi altına almıştır. Bu erkeklerin bariz örneği, Hurî’nin babası Ağacan ile komşuları olan Serheng-i Kazvînî’dir. Serheng-i Kazvînî, ailesine karşı çok kaba ve kendisinde en ufak bir düşünce ve nezaket duygusu barındırmayan, her fırsatta kadınları mağdur eden bir adamdır. Serheng’in kızı Mehrî ve eşi, sürekli bu adamın baskılarına ve aşağılamalarına maruz kalırlar. Yazarın burada erkek sultasına

cephe alışı açıktır. Erkekleri; kaba, inatçı ve şeytanca bir yüzle resmederken; kadınları ise olumlu betimler:

Mehrî güzeldi. Gözleri kahverengi idi. Altı yedi yaşlarında iken Mehrî'ye put gibi tapıyorduk. Mahcup ve sakin bir edayla evden okula gidiyor, okuldan eve dönüyordu. Babası Serheng-i Kazvînî küfürbaz ve ayyaş bir adamdı ve dayak konusunda pek bir mahirdi. Serheng'in karısı, kocasından farklı bir mizaca sahipti. Sabırlı, kanaatkâr ve yapıcı idi. Kocasının kötü davranışlarına tahammül gösteriyordu. Hatta evliliklerinin ilk yıllarında bu pislik adamın başka kadınları eve getirdiğini ve karısının gözleri önünde onlarla kucak kucağa oturduğunu duymuştuk. Fakat karşılığında, kadın, iyi bir ev hanımının bütün özellikleriyle kocasının emrine hazır ve nazırdı (Pârsîpûr, 1369, s. 99).

Romanda, kadınların başta psikolojik olmak üzere fiziksel, ekonomik ve cinsel şiddete maruz kaldıkları görülür. Erkekler, kendilerinden güçsüz olan kadınlara güç gösterisi yaparak onların davranışlarını korkuya dayalı olarak kontrol etmek amacıyla şiddete başvururlar. Buradan yola çıkarak kadına yönelik şiddetin en önemli argümanları arasında erkeklerin güçlerini ve iktidarlarını koruyabilmek olduğunu söyleyebiliriz (Akkaş ve Uyanık, 2016, s. 37). Kadına zerre değer vermeyen, her fırsatta onu aşağılayan Ağacan'ın, kadın üzerinde hâkimiyet kurma düşüncesiyle gerek eşine gerekse de kızına şiddet uyguladığına şahit oluruz. Ağacan, karısına, siyasi görüşünden dolayı hapse giren oğlu Hüseyin ile görüşmeyi yasaklayarak onu ağır bir psikolojik şiddete maruz bırakır. Aynı şekilde, Hurî de yaşadığı duygusal hezimetten ve komşunun oğlu ile yaşadığı aşk ilişkisinin rezaletinden sonra babanın psikolojik ve fiziki şiddetine maruz kalır. Kendisini Hüseyin'in arkadaşı olarak tanıtan adamla ilişki yaşayıp ondan hamile kalınca babasının uyguladığı şiddet ve darp sonucunda bebeğini düşürür: "Ali ciddileşti ve sordu: Baksana Hurî, cidden yataktan neden çıkmıyorsun? Çıkamadığım için, bunlar çocuğumu öldürdükleri için" (Pârsîpûr, 1369, s. 247).

Pârsîpûr, eşitliğe ulaşmak, erkek baskısından ve tahakkümünden kurtulmak için tek yolun düşünme eylemi olduğunu kabul eder. Kadının gelenekten moderniteye ancak düşünerek ve aklederek geçebileceğine vurgu yapar. Kadını sürekli bir obje olarak gören gelenek hakkında şöyle der: "İnsan olmak için yazıyorum, kimim ben? Bilmek istiyorum, Allah'ı zihnimde nasıl tasavvur etmeliyim, şeytanı nasıl tanımalıyım? Bunları düşünmek istiyorum, benim için düşünmelerini istemiyorum" (Şîrhânî ve Melekî, 1393, s. 884).

Aydınlanmacı bir özellik taşıyan liberal feminizmde akla sonsuz bir inanç vardır. Bu akımın düşünürleri kararlar alınırken yerleşmiş geleneklere değil akla güvenilmesi gerektiğine inanırlar (Sevim, 2005, s. 55-56). Kadının düşünmesi gerektiğine işaret eden Şehrînûş, eserinde gelenekçi toplumun kısıtlamalarından ve kınamalarından ancak bilgi ve akılla kurtulmanın mümkün olacağına vurgu yaparak hikâye karakterlerinden Hurî'yi akıl ve bilginin önemine binaen şu şekilde konuşturur: "Bu anlamsız büyümekten vazgeçip gerçekten büyümeliyim. Kafatasımın içinde duygu yerine akıl biriktirmeliyim" (Pârsîpûr, 1369, s. 280). Pârsîpûr bütün hikâyelerinde kadınları bilgilene ve düşünmeye çağırır. Çünkü o, düşünmek eyleminin kadının doğuştan gelen gücü olduğuna inanır.

SONUÇ

Şehrnûş Pârsîpûr, romanlarında hikâyesinin anakahramanlarını genellikle kadınlardan seçip kadınların bağımsızlığının, ataerkil ve geleneksel normlardan kurtuluşunun elzem oluşuna vurgu yapar. O, *Seg u Zemistân-i Bulend (Köpek ve Uzun Kış)* romanında; erkeğe mutlak itaat, geleneksel evlilik, kadının aşağılanması ve yok sayılması, kadının cinsel obje olarak görülmesi ve kadına karşı karamsarlık gibi hususlarda feminist söylemlerde bulunur. Romandaki feminist söylemlerin çoğu, roman kahramanı Hurî tarafından ifade edilir (Yiğitoğlu, 2018, s. 297). O, kadının cinsel obje olarak görülmesinden, görücü usulü evliliğin çaresizliğinden, ataerkil toplum baskısından, kadının aşk duygusunu bastırmak zorunda kalmasına kadar birçok hususu dile getirir. Yazar, kadın kahramanını konuşturarak toplumdaki kadınların mevcut durumlarına dikkat çeker. Kadının evlilik konusundaki umutsuzluğu da vurgulanır. Kendine bir sahip bulmak zorunda bırakılan kadın hiç tanımadığı, bilmediği bir adamla görücü usulü evliliğe mecbur kalabilir (Yiğitoğlu, 2018, s. 297). Pârsîpûr, asi ruhlu Hurî'nin tasviri ile ataerkil toplumun kadına yapılan zulmünü hiçbir şekilde kabul etmediğini ve okuyucuya Hurî'nin erkelerle olan serbest ilişkisini göstererek de ataerkil toplumun geleneklerine ve onun yanlış inançlarına olan itiraz ve isyanını ortaya koyar. Romanda, kimlik kaybı yaşayan, ötekileştirilen ve görmezden gelinen Hurî'nin, bir kadın olarak kendi kimliğini bulma ve bağımsızlığını elde etme çabasının da önemli bir yeri vardır.

Yazar romanda kadınları; savunmasız, çaresiz ve aynı zamanda kadını eve hapsedmek isteyen ataerkil toplumun öfkesine ve baskısına maruz bırakılan sıfatlarla betimler. Böyle bir toplumda aşka değer verilmediği için bireyler arasındaki duygusal ilişkiler zayıftır. Kadın ile erkek ilişkisi sadece kadının erkeğin cinsel ihtiyacını karşılanmasına yöneliktir. Sadece cinsel bir obje olarak görülen kadınlar her fırsatta fiziksel ve psikolojik baskılarla maruz kalırlar ve aşağılanırlar. Yaşadıkları toplum duygusal konuları ayıp bulduğu için kadınlar aşka ve sevgiye hasret yaşarlar. Hem baba evinde hem de koca evinde kimlik, aidiyet ve var olma mücadelesi veren kadınlar, sürekli erkekler tarafından yok sayılırlar. Bu yüzden Pârsîpûr'un erkeklere karşı tamamen olumsuz ve karamsar bir yaklaşımı söz konusudur. Onları, kadınlara karşı zalim, zorba, kötümser ve sevgisiz olmakla suçlar ve toplumun kadınlara olan nefretinin, ağır baskısının ve kadınların kısıtlanmasının müsebbibi görür. O, Ağacan ve Serheng-i Kazvîni gibi karakterler yaratarak zorba ve ayyaş iki tip erkeğin bariz örneğini ortaya koyar.

Romanda dikkat çeken şey, yazarın, ataerkil toplumda ötekileştirilen, sadece cinsel obje görülerek aşağılanan, sadece evinin dört duvarı arasına sıkıştırılan ve her fırsatta fiziki, ekonomik ve psikolojik şiddete maruz bırakılan kadınların durumuna itirazı, hassasiyeti ve bu erkek egemen yapı karşısında sergilediği tavidir. Sürekli kadını cinsel obje olarak gören ataerkil topluma kadını olduğu gibi kabul etmek gerektiği fikrini dayatır ve bu konudaki düşüncesini şu şekilde dile getirir: "Sizden beni olduğum şekilde anlamanızı yani bu meseleye 'kadın' sadece bir kadındır şeklinde bakmanızı istiyorum" (Şîrhânî ve Melekî, 1393, s. 889). Tüm bunlar, Pârsîpûr'un kadın sorunlarına olan hassasiyetinin ve benimsediği feminist söylemlerin göstergesidir.

KAYNAKÇA

- Akkaş, İbrahim ve Zeki Uyanık (2016). "Kadına yönelik şiddet". *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*. C.6, S. 1, s. 32-42.
- Arat, Necla (2017). *Feminizmin ABC'si*. 3. Baskı, İstanbul: Say Yayınları.
- Bârânî, Ummu'l-benin (1395). "Vakavî-yi Tetbikî-yi Evamil-i Feministî Der Romanha-yi Nevâl Se'davî ve Şehrûş Pârsîpûr". *Do Faslnâme Motale'ât-i Tetbikî Farsî-Arabî*. C.1, S.2, s. 9-38.
- Beauvoir, de Simone (1993). *Kadın III "İkinci Cins" Bağımsızlığa Doğru*. Bertan Onaran (Çev.). İstanbul: Payel Yayınları.
- Beauvoir, de Simone (2010). *Kadın II "İkinci Cins" Evlilik Çağı*. Bertan Onaran (Çev.). (8. basım). İstanbul: Payel Yayınları.
- Bilgin, Nuri (2007). *Kimlik İnşası*. Ankara: Aşina Kitaplar
- Erdal, Derviş (2017). "Nazan Bekiroğlu'nun Mücellâ Romanının Feminist Eleştiri Kuramı Açısından İncelenmesi". *Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, C.2, S.1, s. 145-171.
- Güriz, Adnan (2011). *Feminizm Postmodernizm ve Hukuk*. (2. Baskı). Ankara: Phoenix Yayınları.
- Işık Bağrıaçık, Yeşim (2020). "Meşrutiyet Dönemi İran Şiiri ve Şairleri". *Mavi Atlas*, C.8, S.1, s. 115-127.
- Khonakdar Tarsi, Masoumeh (2018). "Modern edebiyatta feminist bakışların ortaya çıkmasında İranlı kadın şair ve yazarların rolü". Serpil Yıldırım (Çev.). *Çağdaş İran Edebiyatında Kadın içinde*, Ankara: Hece Yayınları, s. 129-154.
- Kuzgun, Yıldız ve Seher A. Sevim (2004). "Kadınların Çalışmasına Karşı Tutum ve Dini Yönelim Arasındaki İlişki". *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C.37, S.1, s. 14-27.
- Mîr Âbidînî, Hasan (2002). *İran Öykü ve Romanının Yüz Yılı II*. Hicabi Kırlangıç (Çev.). Ankara: Nüşa Yayınları.
- Moran, Berna (2018). *Edebiyat Kuramları ve Eleştiri*. (28. Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Notz, Gisela (2018). *Feminizm*. Sinem Derya Çetinkaya (Çev.). (2. Baskı). Ankara: Phoenix Yayınları.
- Pârsîpûr, Şahrûş (1369). *Seg u Zemistân-i Bulend*. İran: İntişârât-i Esperk,
- Polat, Merve Esra (2017). "Nazlı Eray'ın kadın tohumu öyküsünün feminist edebiyat eleştirisiyle incelenmesi". *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. C.6, S.3. s. 1507-1519.
- Rûzbih, Muhammedrıza ve Meryem Talibî (1389). "Nekd-i feministî mecmue-i dastanha-yi Şiva Erustuyî". *Pejuheşha-yi Desturî ve Belağî-yi Farsi*. S.5. s. 89-124.
- Sâdıkî Şehper, Rıza ve Raziye Heccâr (1392). "Nekd-i feministî roman-ı Seg u Zemistân-i Bulend". *Edeb Pejûhî*. S.26. s. 73-94.
- Schopenhauer, Arthur (2017). *Aşka ve Kadınlara Dair*. Ahmet Aydoğan (Çev.). (9. Baskı). İstanbul: Say Yayınları.
- Sevim, Ayşe (2005). *Feminizm*. İstanbul: İnsan Yayınları
- Şîrhânî, Muhammed ve Ferište Melekî (1393). "Berresî-yi tetbikî-yi feminism der âsâr-i Şehrûş Parsipur ve Seher Helife". *dovvomîn humayiş-i millî edebiyyat-i tetbikî danışgah-i Razî*, 13 Şehrîver. 877-894.
- Yiğitoğlu, Mustafa (2018). "Kuyruklu yıldız altında bir izdivaç romanında feminist söylemler". *İDİL Sanat ve Dil Dergisi*. C.7, S.43. s. 289-299.

OKTAY YİVLİ

Kırk Yama

AŞK, EDEBİYAT ve ÖTEKİ ŞEYLER

Günce Yayınları

Mahmut Babacan

Üniversiteler İçin

Türk Dili Kompozisyon Bilgileri

Günce Yayınları

8. BASKI

Başka Bir Tarih Hayal Etmek

TÜRK EDEBİYATINDA ÜKRONYA

MURAT GÜR

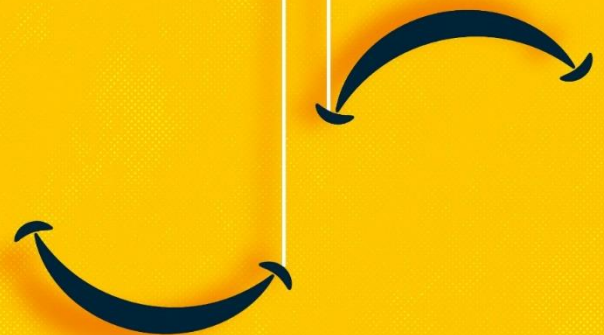

Günce Yayınları

DR. MUSA ERASLAN

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK ŞİİRİNDE

MİZAH VE İRONİ

Günce Yayınları